

Анонім. Повідання про Святих князів

Бориса та Гліба.

Забиття Святого Бориса

"- Не буде невинним лихий, - каже пророк, - а нащадок праведних захований буде". Так-бо було смертним у давнині. Володимир, син Святославів, а внук-бо Ігоря Рюриковича, просвітив святим хрещенням усю Руську землю. Цей Володимир мав дванадцять синів не від однієї жони, але від різних матерів. Із них найстарший син Вишеслав, за ним - Ізяслав, третій - Святополк, котрий убивство зле замислив. Його мати раніше була черницею, грекиня вона, а розстриг її брат Володимира Ярополк через красу її і зачав від неї цього Святополка. Володимир же, поганин іще, убив Ярополка, пойняв жону його, що була вже не порожня, а від неї народився окаянный Святополк. Був-бо він од двох батьків, братів, тим не любив його [Володимир, бо не від нього був. А від Рогніди] мав він [чотири сини]: Ізяслава і Мстислава, Ярослава і Всеволода, а від іншої Святослава. Від болгарині ж - Бориса та Гліба. І посадив їх на князювання в городах: сього окаянного Святополка в Пінську посадив, а Ярослава в Новгороді, а Бориса - в Ростові, а Гліба - в Муромі, інших же по всіх городах.

Минуло при Володимирі після святого хрещення літ двадцять, і впав він у люту недугу; в той час Борис із Ростова прийшов, бо печеніги із раттю ішли на Русь. Був у великій печалі Володимир, оскільки не міг піти супроти печенігів. Тож прикликав блаженного Бориса, йому-бо в хрещенні ім'я було дане Роман, передав йому багатьох воїв і

послав супроти печенігів. Борис же з радістю піднявся й пішов, але не знайшов супостатів своїх і повернувся назад. І тут вісник прибув і сповістив йому про отчу смерть і як Святополк потаїв оту смерть. Уночі він вийняв поміст на Берестові, загорнув [труп] у килим і звів додолу, по тому взяв у сінях і поставив у церкві святої Богородиці - се отак учинив. Почувши про се, Борис почав тілом утерпати і залився слізьми, умиленно кажучи:

- Горе мені, отче і господине мій, до кого прийду і на кого мені дивитися? Горе мені, батьку, очей моїх сяння і зоря лиця твого! Браздо юності моєї, керівниче нерозуму мого, від кого ще я насичуся ученням та розумом! Горе мені, горе мені, що не було тут мене, світе мій, таж-бо поніс би я сам чесне тіло твоє, поховав би і в гробові поклав! Я ж бо не ніс краси мужства тіла твого, не сподобився-бо цілувати добро літних сивин твоїх, але, о блаженний! пом'яни мене в упокої твоїм! Серце горить, душа мені помисл нітить і не знаю, до кого звернутися, чи до кого гірку сю печаль простерти. Чи до брата, який став на батьковому місці? Але він до зваб світу сього прихилився і про вбивство моє мислить. Таж коли мене вб'є, мучеником буду Богові мойому - я не противлюся! Недаремно пишеться: Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать". Апостол-бо рече: "Як хто скаже; я Бога люблю, та ненавидить брата свого той не правдомовець". І попри боязнь, в любові немає досконалішого, як любити - відкину нині страх і піду до мого брата і скажу. "Будь мені батьком, ти старший од мене брат".

Отак думаючи, пішов до брата свого, І так він собі міркував; "Чи бачу я меншого брата Гліба лице? "

І так ще він казав:

- Воля твоя хай буде, Господи мій. Це я так собі мислю в серці, що коли піду в дім батька мого, то численні язики змінять мій розум, щоб прогнати брата мого й озлобити, як учинив був батько мій перед святим хрещенням заради слави княження в сьому світі, а се все гірше від павутини, бо все мимо йде, як маю йти, а після відходу мого зі світу сього, як-бо відроджуся тоді, яким мені має бути одвіт, де сховаю гріхів своїх мнозтво, що їх надбали брати батька мого і батько мій - де ж бо їхнє життя і слава сього світу, срібло й золото, багаточінні ризи, вино й медове, і їжа чесна, і бистрії коні, і домове красні та великії, і багато добра, і данини часті і безчисленнії гордіння про боярів - уже все з ним, начебто нічого не було, все-бо з ним зникло і немає від маєтків помочі, ні від безлічі рабів, ні від слави світу сього. Тим-то і Соломон все пройшов, усе побачив, усе збирав і стягав і, роздивившись усе, сказав: "Все марнота і розрух, і зваба в світі сім є, тільки від добрих справ поміч, від добро-вір'я і від неблаженної любові".

Пішов по дорозі, мислячи про красу добродства свого, і сльозами весь заливався, хотів стриматися, а не міг, і всі, його бачачи, також слізю плакали кожен у душі своїй і стогнали від горісті тодішньої. Хто-бо не заплаче за тієї смерті погубної, був-бо образ смутний блаженного і побито серце йому, був-бо жалосливий, правдивий і щедрий, тихий і покірливий, смиренний, милостивий і милосердий.

Се блаженний Борис мислив і каже:

- Бачу брата мого, злії люди понуждають його, щоб убив мене, а коли кров мою пролле, мученик буду Господові могому, а дух мій прийме Владика. Отож, забувши смертну тугу, тішуся словами блаженними, що погубить Господь, каже, душу свою задля мене і моїх слів,

віднайде її в житті вічнім, збереже її, і піде вона радісним серцем, кажучи: "Не зважай на мене, милостивий Господи, що покладаюся на Тебе, але спаси душу мою задля Твого милосердя, а не задля діл моїх - лихі вони є!"

Святополк же, сівши в Києві після батька, закликав киян, одарив усіх і послав посла до Бориса, щоб лестиво мовив:

- Брате, любов хочу з тобою мати, і не правду кажуть, що хочу послати тебе за батьком.

Прийшов уночі до Вишгорода, таємно закликав Путша і вишгородців і рече до них:

- Скажіть мені істинно, чи маєте до мене приязнь?

Путша рече:

- Всі можемо голови свої покласти за тебе.

Диявол же побачив, що Борис усю надію на Бога поклав, почав до вбивства блаженного нахилити. І як раніше Каїн на Авеля-брата [1], так і окаянного Святополка вмовив, наділивши думкою побити наслідників свого батька, а самому взяти владу єдиному в усіх городах руських. Тоді проклятий Святополк закликав до себе в радники на все зло вишгородців. Розтулив скверні уста свої Путшиним чадам:

- Коли обіцялися свої голови покласти, йдіте туди, де брата мого знайдете Бориса, убийте його.

Вони відповіли:

- Так учинимо!

Про таких пророк каже: "Швидкі їхні ноги, щоб кров проливати, руїни і злидні на їхніх дорогах".

Блаженний-бо Борис поставив на Альті [2] шатра. Кажуть йому бояри:

Піди сядь у Києві на отчому столі, се-бо вої всі з тобою є! Борис до них каже:

Не підійму руки на старшого від мене брата, бо його я маю собі за батька.

Це почувши, вої розійшлися від нього. Залишився тільки Борис зі своїми отроками [3]. Був день суботній, був він у тузі-печалі, вельми засумований серцем. Зайшов у своє шатро, плакав, жалісний глас випускавши:

- Сліз моїх не зневаж, Владико, адже я на Тебе уповаю, адже я з Твоїми рабами прийму участь і жеребок з усіма святими Твоїми, адже Ти милостивий і щирий є; згадую я-бо мучення і страсті святого В'ячеслава [4] від брата, що вбитий був, і як убив був святих варварів своїх батько. І слово спом'яну мудрого Соломона: "У вічній пам'яті праведний буде, надію складає на Господа!"

На те слово вельми зрадів, а настав вечір, повелів вечерню співати, а сам почав зі сльозами молитви творити з частими зітханнями і зі стогонами численними - по тому ліг спати. І були вві сні його численні думки і печалі міцні, і тяжкі, і страшні: як віддатись на страсть і як відтерпіти і віру тримать, як він щадимий вінець прийме від руки вседержительної.

Прокинувшись зі сну вранці, була-бо неділя, повелів пресвитерові заутреню співати, а сам, озувши ноги свої і умивши лице, почав молитися Господові Богу.

А посланії від Святополка тієї ночі підійшли близько і почули, що блаженний Борис співає заутрені псалми [5] - була-бо вість йому про забиття, і почав співати: "Господи, що се примножилися на мене, тужаться на мене, численні постають на мене" та інші псалми і так до кінця. І почав співати Псалтир: "Бо пси оточили мене... обліг мене натовп

злочинців". І таке: "Господи Боже мій, на тебе уповаю: спаси мене". А по тому канон і читання. А закінчивши утрєню, почав він молитись, дивлячись на ікону: "Господи Ісусе Христе, що в сьому образі явився на землі і зволив на хресті пригвоздитися і прийняв страсті заради гріхів наших! Сподоби мене, Господи, заради імені Твогого убитим бути!" Тоді почув він тупіт убивць біля шатра і, затрепетавши, почав сльози з очей випускати, мов струмінь. І сказав:

- Слава тобі, Господи, за все, що сподобив із-за заздрості лютої сю прийняти смерть і всепостраждати заради любові до слова Твогого. Не захотів я слави княження, ні столу батькового не зволив за апостолом, що каже: "З любові все терпить, всьому віру бере, не шукає своїх". Тим-то, Владико, душа моя в руці Твоїй є, адже не забув закону Твогого, адже Тобі, Господи, годі так бути".

Це побачили піп і отрок, що йому служили, господина свого змарнілого і обнятого печалюми, і з плачем сказали йому:

- Господине наш любий, якою добротою ти був наповнений, коли заради любові Христової не захотів противитися братові, хоч мав біля себе всіх воїв.

Тоді вони побачили, як мчать до шатра, блискаючи оружжям і оголеними мечами, як скочили і без милості посунули копія окаянний Путша, Татець, Слович, Ляшко - і так пробито було вельми милостиве тіло блаженного Бориса. Отрок же його Георгій упав на тіло його і сказав:

- Не покину тебе, господине мій любий, але краса тіла твого прив'ядає, тут і я буду сподоблений життя своє кінчати.

Був-бо він угрин родом, Борис возложив на нього золоту гривну і любив його - тут і його пробили копієм, він вискочив поранений із шатра нашвидку. Так само й Борис - не попали йому в серце. Почали казати вбивці:

- Чого дивимося стоячи. Кінчаймо велене нам!

Се блаженний Борис почув і почав молитися і просити їх, кажучи:

- Брати мої возлюблені. Дайте мені трохи часу Господові моему помолитися!

Зирнув на небо зі сльозами і, гірко зітхнувши, почав молитися умиленно засмученим серцем:

- Господи, Господи, Боже **всемилющий** і премилосливий, слава Тобі, що сподобив мене перейти від заби життя сього, слава Тобі, прещедрий Живодавче, що сподобив мене еси терпіння святих мучеників; слава Тобі, Владико, Людинолюбче, що сподобив мене прийняти хотіння серця могого! Слава Тобі, Христе, за велике милосерця, що спрямував ноги мої на путь мирний іти до Тебе неблаженно, тож доглянь із висоти святої Твоєї і побач хворість серця мого, яку я від свого брата прийняв, для Тебе-бо я умертвлений! Господи Боже, знай-бо, Господи мій, знай, що не противився я аж ніяк. Кажу: мав я всіх воїв батька мого зі мною, і всіх улюбленців батька мого, і ніяк я не мислив братові моему зла; він же, як тільки міг, постав на мене. Коли б мене ворог **неважив**, перетерпів би я це; коли б ненависник злотворив проти мене, сховався б я од нього, але Ти, Господи, бачиш, тож суди те, що сталося між мною і між братом моїм, і не постав нам, Господи, гріха сього, але прийми душу Ти нашу.

Тоді сам зирнув на тих умиленними очима і зі змарнілим лицем, весь слізьми облившись, сказав:

- Братіє, приступіте і кінчайте службу вашу і хай буде мир господину, братові мойому, і вам, братіє!

Чуючи слова його слізні, не можучи ані слова сказати від страху і печалі лютої, але із зітханням гірким плакали кожен у душі своїй, кажучи: "Горе мені, княже наш любий і дорогий блаженний водителю сліпих. Одежа нагих, старості жезле, вказувателю безсоромним - хто-бо се все виправить! Таж-бо не захотів він слави світу сього і не зволив веселитися з чесними вельможами у князюванні, і не захотів вічності у сьому житті; хто, братіє, не подивується великому твому смиренню, хто не смириться, сього смиренного бачачи і слухаючи!"

А помер преблаженний святий Борис і віддав у руки Божії душу свою місяця липня, у двадцять четвертий день, на пам'ять святої мучениці Христини, Побито тоді ж отроків багато. З Георгія ж не могли зняти гривни, тож відсікли голову і відкинули вбік, через що пізніше не могли пізнати тіла його. Блаженного ж Бориса загорнули в шатро і повезли на колісниці, а коли були в бору, почав він підіймати святу голову свою. Про се Святополкові сторожа повідомила, він же послав два варяги, і пробили вони мечем його серце: так він помер і взяв незв'ядний вінець; тіло його святе принесли до Вишгорода і поховали в церкві святого Василя в землі.

Завиття святого Гліба

І на сьому не полишив убивства окаянний Святополк, але на більше скаженство почав поставати і, бачачи здійснене бажання і уже не згадуючи лихого вбивства, і нітрохи до покаяння не схилився, бо сатана його підбивав, щоб ще гірше содіяти і ще більше вбивство. Мислив-бо у собі окаянний:

- Що вчиню, коли полишу вбивство двох, зло мені буде! Почувши про це, брати мої гірше над се мені учинять, і як там не буде, а проженуть мене і відчужуся від престола батька мого, на жалість мою земля з'їсть мене і огуда упаде на мене, а князівство моє візьме інший і в дворах моїх не буде живучого. Коли його Господь возлюбив, а я вбив, до хвороби виразку приклавши, прикладу отож беззаконня до беззаконня, адже гріх матері моєї не залишить мене і з праведними не напишуся.

І в розум поклав лиху раду диявол.

Послав [Святополк] по блаженного Гліба, сказавши:

Прийди швидко, батько кличе тебе - не здоровиться вельми. Гліб же, не гаючись, з малою дружиною на конях пішов і приїхав на Волгу, до гирла Тьми [6], і в рові схитнувся під ним кінь і трохи наломав йому ногу. Звідтіля до Смоленська пішов і став на Смядині, яку бачимо від Смоленська єдину. В той час вістка Ярославові надійшла про отчу смерть і про брата. Послав Ярослав до Гліба і каже:

Не ходи, брате, батько тобі вмер, а брата від Святополка вбито. Почувши це, Гліб закричав плачем гірким та смутною любов'ю, проказуючи:

- Горе мені, Господи, горе мені, про двох я плачу і стогну, про двох, жалкуючи, тужу; горе мені, плачу по батькові, ридаю також і вельми, відчаюючись, по тобі, брате Борисе, як ти був без милосердя прободжений і як смерті був відданий від свого брата, а не від ворога. Ліпше мені з тобою, брате, вмерти, аніж про тебе знати, що позбавлений ти життя. Я гадав бачити твоє янгольське лице, а се вже туга наспіла до мене люта. О брате, господине, нині що я учиню, позбавлений твоєї доброти й батька

многорозумного? О милий господине, брате, коли еси дістав відвагу від Господа, моли про моє знидіння і скорботу. Хай же і я сподоблюся ту ж таки прийняти страсть, і з тобою я житиму, аніж у звабі світу сього бути, - і так він стогнав, і сльозами землю мочив, і з частими зітханнями Бога прикликав.

Тут приспіли раптово послані від Святополка лихі його слуги і лютії зложорстокі звірі, котрі душу мали, яких зустрів у насаді, будши в гирлі Смядини. Гліб же зрадів душею, сподіваючись од них цілування прийняти, а вони насупилися, а оскільки так само пливли, почали оті лиходії стрибати в насад блаженного, маючи оголені мечі, аж у гребців зі страху із руки весла повипадали. Гліб же збагнув, що це вбити його хотять, зирнув на них умиленими очима, весь сльозами залившись і часто зітхаючи від скорботи сердечної, і з засумованим лицем жалісно видав із себе голос, кажучи:

- Господинове, братіє улюблена, залиште мене, ніякого зла не вчиню. Господинове мої, не ображайте мене - яку вчинив обиду братові моему і вам? А коли є якась обида, ведіте мене до князя вашого, а до мого господина, брата. Помилуйте мене, юність мою помилуйте, я буду рабом, господинове мої, помилуйте. А ви, господинове, не зітніте мене невіршого - не споживете колосу недозрілого, а молоко: беззлісної не ріжте лози молодої, доброплідної - молю я вас і схиляюся перед вами. Звістіте мені, яке вам учинив я зло? Хай же не жалітимуся на вас, невже ви кров мою пролити хочете, адже в руках я ваших, братіє!

Вони ж бо, немилосердні лиходії, жодного слова не постидилися, але, мов лютії звірі, схопили його. Блаженний почав казати таке:

Спасися, батьку, господине Василю, спасися, мати, госпоже моя, спасися, брате Борисе, старійшино юності моєї, спасися, брате-приспіннику Ярославе, спасися ти, брате Святополче, спасіться й ви, братіє і дружино, всі спасіться, уже-бо не буду вас у житті своєму видіти, оскільки розлучаюся із вами з нужди, - і, кажучи це, плакав. - Василей, Василей, батьку мій, прихили вухо своє, почуй голос мій і подивись, що лучилося чадові твоєму, як без вини заколюють його, почуй, небо, утям, земле, і ти, брате Борисе, почуй голос мій. Батька мого Василя прикликаю - не почує, ні ти мене не почувеш - уздри скорботу серця мого і рану душі моєї, побач із течивом сліз моїх, наче ріку. Ніхто мені не допоможе, але ти мене пом'яни і помолися про мене Христу-Богові. І почав, укланувши, молитися, кажучи:

Прещедрий Господи, премилостиво сліз моїх не неваж, але умилися на моє знидіння й уздри розжалібнення серця мого - вже-бо заколюють мене, не знаю, хто радив, чи за яку обиду, й не тямлю - ти знаєш, Господи мій! Господи, ти апостолам своїм сказав: "Коли за ім'я моє озлобляться на вас і зражені будете разом із друзями, і брат брата на смерть віддасть і умертвлять вас імені мого заради". І ще таке: "І не лякайтеся тих, - каже, - хто тіло вбиває. Уздри, Господи, і суди се, бо душа моя перед тобою, Господи, в руки твої піддаюся і тебе славлю з Отцем, і Сином, і Святим Духом".

Тоді зирнув на них умиленно і притишеним голосом сказав:

- Братіє, вже починайте, робіте, для чого послані були!

Тоді окаянный Горясір велів зарізати його, повар же Глібовий на ім'я Торчин заколов блаженного Гліба, ніби

незлюбиве ягня, - місяця вересня в п'ятий день, у понеділок, на пам'ять святого пророка Захарія, і принесено Господові чесну жертву, і ввійшов у небесні обителі до Бога, і уздрів любого свого брата, й дістав небесного вінця, якого бажав, і зрадів радістю, що дістав се од Бога. Окаянні ж убивці повернулися, прийшли й повідали Святополкові, що сотворили велене ним. Він же возвеселився серцем, і збулося сказане пророком Давидом: "Чого хвалишся злом, о могутній?.. Ти зло полюбив над добро, а неправду більш, як правду казати... отож Бог зруйнує назавжди тебе, тебе викине і вирве".

Убитого ж Гліба і схованого на місці опустили поміж двох колод. Господь же не полишає рабів своїх: там, де лежало тіло святого, довгий час інколи стовп було видно вогнений, що горів, ніби свіча, і знову-таки чули янгольське співання, хто мимо проходив і лови чинив чи випасав. Це бачили і чули, але ні в кого не було гадки знайти тіло блаженного Гліба, аж доки Ярослав, рушаючи, з'єднав численних воїв на окаянного братовбивцю Святополка і численні з ним учинив брані. І завжди при сприянні Божому і при святому сприянні перемагав, а окаянний посоромлений тікав. Потім триклятий прийшов із множеством печенігів; Ярослав тоді з'єднав воїв і пішов супроти на Альту й поставив стани на тому місці, де був убитий святий Борис, звів руки до неба і сказав:

- Се кров брата мого волає до Тебе, Владико, як колись Авелева, і Ти відомсти за нього, як братовбивцеві Каїнові. Тож молю Тебе, Господи, хай і сей так само помсту прийме! І, помолившись, сказав: - О брати мої! Хоч тілом звідси пішли, але благодаттю живі, ви, що стоїте перед Господом, молитвою допоможіть мені!

Це сказавши, пішов на супротивника і покрив поле злодійське [7] множістю воїв, і зійшлися вони, коли сонце сходило. І була січа лиха тоді, і сходилися тричі, билися цілий день, а до вечора осилив Ярослав, а той окаянний Святополк побіг, і напав на нього біс і розслабив, аж на коні не мав змоги сидіти, а несли його на носилицях. І прибігли до Берестового з ним. Він же каже:

Тікайте всі, женуться-бо за нами і посилають. І не було спротиву тим, що гнались у слід їхній. І так, лежачи в немочі, схоплювався і казав:

Тікаймо, іще женуть. Ох, горе мені, загину! Тікайте!

І не міг на одному місці терпіти. І побіг у Ляцьку землю, гонений гнівом Божим, і прибіг у пустиню між чехи і ляхи, і тут покінчив лихе життя своє окаянний. І дістав відомсту від Господа, що з'явила послана на нього пагуба, а після смерті вічну взяв муку і так подвійно прогрішив у житті: тут позбувся не тільки княження, але і життя, а там не тільки царства небесного і з янголами пробуття, але й муці та вогню віддався. І є прірва його [8], й досі виходить із неї сморід лихий, що вказує людям: коли хтось, почувши се, учинить так само, то таке осудження прийме, ще й лютіше сього. Так само й Каїн, про помсту не знаючи, єдину дістав рану, а Ламех [9] знав, отже, знаючи про Каїнову покару, з-за того сімдесят [10] помст прийняв - така-бо відомста злотворящим. Так само Іульян-цар, що багато крові пролив святих, дістав був копієм у серце і був пробитий, так само і сей окаянний, уникаючи злострасності, смерть прийняв, і відтоді крамола припинилася на Русі. А Ярослав, узявши всю владу Руської землі, почав про святи тіла розпитувати: як і де покладені були. Про святого Бориса розказали йому, що у Вишгороді його покладено, а

про святого Гліба не всі знали, в якому місці його вбито, тільки відали, що поблизу Смоленська вбитий він. І повідали йому (Ярославу), що чували від приходніх ізвідти, як світло бачили і свічі в порожнім місці. Почувши се, послав [Ярослав] на розшуки пресвітерів, аби розізнали про брата. Ішли вони з хрестами, і свічами, і кадилами і, поклавши в насад, взяли й поклали у Вишгороді, де було преблаженного Бориса тіло.

Се ж бо пречудно і дивно стільки літ тіло святого лежало і не вчеплене було звірами, нітрохи не почорніло, як це тіла у мертвих, але світле було, і красне, і ціле, і добрі пахощі мало. Так було збережено страстнотерпцеве тіло, і хоч не знав багато хто, де було покладено святі тілеса, але прославив їх Христос по цілій Руській країні пречисленими чудесами, що сяяли, ніби сонце, сліпих просвічуючи, хворим здоров'я подаючи, кривим - ходіння, глухим - слух; усі недужі, котрі своєю вірою закликали, скоро діставали зцілення - несила виповісти творені святими чудеса. Воістину, цілий світ може сказати, що діються предивні чудеса (більше їх, як піску морського) не тільки тут, де їхні тілеса, але й по всіх країнах всі болісті й недуги відганяють, а тих, що в узах і в темницях, визволяють, і на місцях, де церкви в їхнє наймення поставлені, багато чудес зцілення сотворюється - все те як похвалити не тямимо і не знаємо; може, вами ангела назвуть, що швидко знаходить скорботних; царя чи князя запрошу до вас, а більше, людину просту, що досягає смирення - нині ж бо у вишне царство поселилися. Воістину, ви царі є царям і князі князям, таж-бо при вашому сприянні князі наші противенців перемагають, вашою поміччю хваляться, ви землі Руської забрала й утвердження землі

нашої. Тож сприяйте у своїй Вітчизні так, як і великий святий Дмитрій [11], і не неважте новопросвічених людей, котрі віру стверджують молитвами вашими. О блаженні! Таж-бо гроби прийняли тіла ваші чесні, як скарб багаточінний блаженної церкви - в ній-бо покладено було раки [12] ваші святії, що ховають блаженні тіла ваші. Блаженний-бо воістину більше всіх город руський, який має в собі такий скарб, з ним бо не порівняється жоден у світі - воістину Вишгород зветься. Другий - Селунь [13] у Руській землі явився, славний своїм без мзди лікуванням: не тільки наш народ, але й приходні з усіх країн безкоштовно зцілення беруть. Але про блаженних Христових страсотерпців завжди від нас молитва, хай не прийде на нас зло, і всяка пагуба хай не найде на нас, голод же й озлоблення відженеться і від усякого бранного меча хай збавить нас, і від міжусобних ратей і марної смерті, і від усіх гріхів падіння заступіте нас, тих, що уповають до вас, як грішники великі і беззаконні понад міру, але які мають надію на ваші Спасові послані молитви. Владико, Господи, доглянь з небес нас, убогих і надто грішних, дай же нам час покаяння, не погуби нас з беззаконствами нашими. Помилуй нас, ущедри за милістю Своєю і заступи постійними молитвами страсотерпців Твоїх.

Переклад Валерія ШЕВЧУКА

Друкується за виданням: Давня українська література. Хрестоматія. (Упорядкування, передмова та коментарі М. М. Сулими. - К., 1992.- С. 204-212).

[1] ...Каїн на Авеля-брата... - сини Адама і Єви. Згідно біблійних переказів, Каїн убив Авеля.

[2] Альта - ріка, яка протікає поблизу Переяслава-Хмельницького, що на Київщині.

[3] Отрок - князівський або боярський слуга, що входив до складу молодшої дружини; молодий дружинник.

[4] Вячеслав - йдеться, очевидно, про Вячеслава Чеського.

[5] Псалми - релігійні пісні, молитви.

[6] В інших списках - Смядини.

[7] В інших варіантах: поле ляцьке, латинське.

[8] В інших варіантах: є могила його.

[9] Ламех - біблійний персонаж, батько Ноя.

[10] В інших варіантах." десять помст.

[11] Дмитрій - очевидно, йдеться про великомученика Дмитрія Солунського.

[12] Раки - кам'яні гробниці.

[13] Селунь, Сояунь - нині м. Салоніки в Греції.

Примітки Миколи Сулими

Акафіст

святим страсотерпцям князям Борису і Глібу

КОНДАК 1

Вибрані і всехвальні страсотерпці Христові Борисе і Глібе, благословенні діти просвітителя нашого рівноапостольного Володимира, ви від ідолюського нечестя до чудесного світла віри Христової прийшли, і кров пролили за віру у Христа Бога нашого, похвальні пісні вам приносячи, ми, недостойні, у гріхах і скорботах наших прибігаємо до вашого заступництва, ви ж, маючи дерзновення перед Господом, моліть Його, Всеблагого Царя Слави,

дарувати милість тим, хто шанує святу вашу пам'ять і з покаянним серцем співає вам: Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страсотерпці.

ІКОГ 1

Як ангели поживши на землі, вінець мучеництва отримали ви, святі брати по плоті Борисе і Глібе, все бо уповання своє поклали ви на Господа, від руки братської, як ягнята невинні заколени ви і всіх себе, свої душі і тіла віддали Господу; ради цього, ублажаючи всечесну пам'ять вашу, від усієї душі нашої звиваємо до вас:

Радуйтеся, незлобиви ягнята, ви бо Агнцю, невинно веденому на заколєння, уподібнилися;

радуйтеся, смиренні голуби, ви заповідь Христову в смиренні зберегли.

Радуйтеся, від руки брата по плоті ви смерть без нарікання прийняли;

радуйтеся, бо до Авеля Старозавітного, невинно вбитого братом, ви уподібнилися.

Радуйтеся, вінцем небесної слави увінчані;

радуйтеся, бо іншого вінка небесного ви через муки досягли.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страсотерпці.

КОНДАК 2

Звістку про смерть батька свого великого Володимира почувши, святий князь Борис багато плакав, звиваючи: „Горе мені, батьку мій, світло і зоря лица мого, горе мені, що ти зайшло світло моє і я не був при смерті твоїй, щоб самому похоронити чесне тіло твоє, не зміг востанне поцілувати сивини твоєї, отче мій". З таким риданням тужив на

березі ріки Альти, де стояв з військом; під час цього Святополк, до Каїна подібний і помишляв слідує: погублю братів моїх і єдиновласником буду. Зібрав же вбивць і повелів їм вбити тебе, святий Борисе; ти ж цього лукавого брата шанував, воздаючи честь йому, як старшому, і смерть від нього прийняв, а Богові за все співав: Алилуга.

ІКОГ 2

Розум Божественний випроси нам, святий Борисе, щоб подражати, як ти, Господу, Який сказав: „Не бійтеся тих, що вбивають тіло, а душі не можуть погубити" і в саду Гефсиманському волею в руки мучителів віддався, ти бо, всеблаженний страсотерпче, не повстав проти ворога, брата твого, і, почувши, що хоче тебе погубити, коли звернулися до тебе київські бояри, коли ти на річці Альті стояв: „Иди до Києва і сядь на престолі батьковому, воїни батька твого з тобою будуть", ти відповів їм: „На старшого брата не піду, бо його за батька вважаю". Почувши це, розійшлися всі і тільки найближчі слуги твої залишилися з тобою, з ними і пішов ти до брата свого Святополка, щоб поклонитися йому, як старшому князеві; зустрів ти на своєму путі вісника, котрий попереджав тебе про злий умисел Святополка, але і цьому ти не йняв віри, бо знав ти, що нічим не згрішив проти брата; Бачачи ці добрі манери твої, разом з братом твоїм Глібом, звиваємо вам:

Радуйтеся, смиренні агнці, що проти вепря, брата, ніяк не протистояли;

радуйтеся, чисті серцем праведники, бо нічого злого ви про нього не помишляли.

Радуйтеся, великі сповідники імені Христового навіть до крові вашої;

радуйтеся, земні ангели, бо чистотою душ ваших ви небесного чертогу досягнули.

Радуйтеся, світу цього мученики і горніх осель насельники;

радуйтеся, земного світу подорожуючі і горнього блаженства вічні наслідники.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страсотерпці.

КОНДАК 3

Силою Всевишнього укріплений, безбоязно прийняв ти смерть, блаженний Борисе, молитвою і вірою в Творця свого був укріплений, але, будучи людиною, тужив ти, як і Сам Господь Ісус Христос в ніч лютих страждань в Гефсиманії молився зі сльозами до поту кровавого; своєму ж Владиці уподібнюючись, і ти печаллю одержимий був, але, покладаючи все уповання на Господа, в день той, а була це субота, увійшовши до шатра молився з плачем до Христа Бога і Пречистої Богородиці і зранку почув, що вбивця твій близько і закінчення молитви чекає, ще усердніше молився і коли завершилась служба Божественна, всього себе віддав волі Творця, Йому ж за все заспівав: Аلیلуя.

ІКОС 3

Маючи душу, яка в очікуванні смерті звернулася до небес, святий Борисе, усердніше ти почав молитися, взиваючи: „Господи, як намножилося тих, хто ворогує проти мене, багато повстають проти душі моєї”, - і весь псалом цей і далі читав псалтир з великим умилінням, проказуючи слідуючий псалом, в якому такі слова: „До Тебе прагну від утроби матері своєї. Ти мій Бог і не відступиш від мене, бо

скорбота близько і нікому допомогти мені; Ти ж, Господи, не віддали лиця допомоги Твоїї від мене, на заступництво прийди", - і інші псалми Давидові, від них же утішення черпав і показував взірець терпіння в злостражданнях та призивав повчатися в Законі Господньому як день так ніч. Через це і тобі, і святому братові твоєму Глібові в умиленності сердець вживаємо:

Радуйтеся, бо як лілії польові на світанку життя ви зрізані;

радуйтеся, бо красою чистих душ ви більше інших збагатилися.

Радуйтеся, грона винограду Божественного, бо кров вашу, як вино ви в жертву Господеві виточили;

радуйтеся, дерева світловидні, ви бо листям своєї молитви ворота раю відкрили.

Радуйтеся, дерева, псалмоспівцем оспівані, ви бо плодами духовними любові і віри Церкву звеселили;

радуйтеся, двоїце свята, ви бо на псалмах виховані і солодкими словами псалмів в смертний час укріплені.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страстотерпці.

КОНДАК 4

Бурею скорботних помислів одержимим був святий Борис після закінчення ранішньої молитви і взираючи на ікону Христову, з плачем вживав: „Господи їсусе Христе, Ти в цьому людському образі з'явився на землі і зволив бути розіп'ятим на Хресті заради гріхів наших, Ти і мене сподоби за ім'я Твоє перетерпіти страждання ці, які не від ворогів, а від брата мого приймає неповинно, і не постав йому, Господи, за гріх це". Такій молитві, великий страдальче Борисе, дивуючись, бажаємо ми наслідувати тебе, як ти до

Господа, розіп'ятого на Хресті взивав: „Отче, прости їм, бо не відають, що творять", і первомученику архидиякону Стефану, камінням побитому і взиваючому: „Господи, не постав їм цього за гріх", і наслідуючи тебе, співаємо завжди пісню хвали за все Господу: Алилуя.

ІКОС 4

Чуючи ці молитовні і стримані про мучителів своїх глаголи святого Бориса, жорстокосердні вбивці нічим не пом'якшувалися, але ще більше переповнялися злобою і як люті звірі несподівано напали на тебе, святий страдальче, зі зброєю, оголеними мечами, і списами, і вдарив тебе, проколовши і кинувши на землю. Все це згадуючи, здригаємось, і тобі, блаженному Глібові похвально співаємо:

Радуйтеся, бо великою любов'ю горіли ви навіть до крові;

радуйтеся, бо віру ви до лютої смерті своєї зберегли.

Радуйтеся, бо словом і життям своїм агнца Христа велегласно ви проповідували;

радуйтеся, бо і самі за Нього вбитими були як агнці.

Радуйтеся, бо від часового життя ви представились до життя вічного;

радуйтеся, бо від суетної швидкоминучої слави ви переселилися до слави вічної.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страсотерпці.

КОНДАК 5

Воістину, чуже для вбивць милосердя, коли вбили тебе, святий Борисе, нечестиві, бачачи тебе лежачим на землі, обвили в шатер, наче в плащаницю, поклали на

колісницю і повезли з собою і зустріли двох варягів, посланих від Святополка, вони припишкли, бачачи, що ти ще дихаєш, - це сподвигнуло їх на ярість, і вихопив один меча і проколов серце твоє і так ти помер, о великий мучениче, звіроподібними людьми люто катований, до Господа ж Відплатника взиваючи безперестанно: Аلیلуя.

ІКОГ 5

Побачивши смерть святого Бориса, вірний слуга його Георгій впав на тіло володаря свого і так взивав: „Не залишу тебе, господарю мій любий, але де в'яне красота тіла твого, там і я закінчу життя своє ". І ця любов слуги ніяк не вплинула на злі серця: взяли вони списи і прокололи Георгія як і Бориса, - до Юди уподібнилися, бо спокусилися золотою гривною на шиї Георгієвій, дарунком Бориса для вірного раба свого, яку він ніколи не знімав, і багато отроків Борисових там побито було, які співстраждальцями господарю своєму явилися. Це люте діло дітей сатанинських розумними очима нашими споглядаючи, благоговійно співаємо мученикам:

Радуйтеся, Борисе і Глібе, святої Русі-України нові страстотерпці;

радуйтеся, прославлені в лику святих мучеників.

Радуйтеся, бо з собою привели ви лик співстраждальців;

радуйтеся, увінчані нетлінною славою мученецьких вінців в горніх оселях.

Радуйтеся, бо земними плачевними турботами ви знехтували бачачи розумними очима небесний чертог;

радуйтеся, бо цього чертога ви досягнули і вінець перемоги від Христа прийняли.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страстотерпці.

КОНДАК 6

Проповідує світ християнський велич страждань святих мучеників Бориса і Гліба, маючи їх, як дороговказів своїх до Горніх Осель, каже бо святий Симеон Метафраст, письменник діянь святих Божих: „Життя і подвиги святих подібні до світла зірок, як бо зірки, розташовані на небесах, просвічують всю піднебесну, їх і індіанці бачать, і від скіфів вони не скриваються, землю озоряють і морю світять, і плаваючим кораблі управляють, їх імен ми не знаємо через чисельність, але світлу їхньому ми дивуємося, так і світлість святих, хоч і покояться моці їх у гробах, але сила їх у піднебесі земними преділами не обмежена". Захоплюємось їх життям і дивуємось славі, якою Бог угодників своїх прославляє, побуджуючи і нас холодних до славословлення імені Його, співами: Алилуя.

ІКОС 6

Світлом Троїчним просвічені в горніх обителях душі мучеників, предстоять бо вони престолу Того, за Кого люті страждання перетерпіли на землі і нам від горніх чертогів посилають молитвами своїми від Творця всякий мир і благоденство, якщо пам'ять їх шануємо і просимо помочі їх усердно, не устами тільки, а серцем шануючи пам'ять святих страстотерпців Бориса і Гліба, в умиленності сердець взиваємо:

Радуйтеся, доблесного лику мученицького світле сіяння;

радуйтеся, всього роду християнського славо і прикрасо.

Радуйтеся, чеснот євангельських преславні
вмістилища;

радуйтеся, шукачі небесного вічного скарбу.

Радуйтеся, вінцями небесної радості на Небесах
увінчані;

радуйтеся, бо і нас, що живемо на землі, ви помочі
своїї не позбавляєте.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні
страстотерпці.

КОНДАК 7

Світу суєтного насолоди не утримали вас на землі,
мученики святі Борисе і Глібе, від княжої слави до слави
вічної ви прийшли, бо вічну святу красоту небес ви
розумними очима бачили. Насолоди нею лютим шляхом
мучеництва досягнули і там у Храмі Небесної дивної Божої
слави, біля Престолу Вседержителя Бога співаєте Йому:
Алилуя.

ІКОС 7

Коли проколотим був святий Борис і таємно без всякої
почесті похоронений у Вишгороді, Святополк
звіроподібний помишляв як вбити Гліба; цей бо Гліб від
одної матері з Борисом, сином був Володимира, юний,
ціломудрений, тихий і незлобний. Йому, що княжив у
Муромі, послав Святополк улесливу вість, кажучи: „Батько
вельми хворий і кличе тебе до себе, бо хоче бачити,
поспішай до нього з малою дружиною". Послухавшись цих
слів, Гліб святий скоро поспішив до Києва, не досліджуючи
звістки цієї, бо любив він вельми батька свого і горів
бажанням поцілувати його сиві скроні. В думках згадуючи

цей поспіх твій до смерті, тобі і братові твоєму Борисові співаємо з умилінням:

Радуйтеся, бо улесливістю ловлені ви і до смертного приділу земного життя швидко наблизилися;

радуйтеся, бо лютими стражданнями небесного покою ви досягнули.

Радуйтеся, бо про тіла свої ви не дбали;

радуйтеся, бо тіла свої ви Господу віддали.

Радуйтеся, бо земну плачевну суету ви без жалю залишили;

радуйтеся, бо небесну славу ви отримати сподобилися.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страсотерпці.

КОНДАК 8

Незвичним є для людей христолюбивих бачити, як брат окаянный вбивши братів своїх за почесі Великого на Русі князя і багатство багатьох міст та областей, але такі думки людей нечестивого віку цього, і такі козні людей, які не Богові служать, не про Бога помишляють, але для похоті своєї і світу пагубного працюють, в потьмаренні розуму і серця свого хулу проказують на Бога і Творця всього, ми ж, благоговійно шануючи пам'ять святих мучеників, Богу Благодійнику нашому звиваємо пісню хвали: Алилуя.

ІКОГ 8

Вістку прийнявши від сестри своєї Предислави із Києва, брат святих мучеників Ярослав, князь Новгороду, звістив святому Глібові про лукавства Святополка, він же скоро наближався до Києва, будучи в усті ріки Волги, кінь його в рові спіткнувся і ногу пошкодив, тому сів на лодку, і направився до Смоленська, в урочище назване Смяден,

коли ж наблизився він до берега, то отримав звістку Ярославову: „Не йди в Київ до Святополка, бо батько наш вже помер, Святополк же вбив Бориса і тебе хоче вбити". Цю звістку почувши, святий Гліб багато плакав за батьком і вбитим братом, ми ж, зважаючи на цей благосердний плач, із глибини душі звиваємо до святих страсотерпців:

Радуйтеся, ви бо земного отця слухались і любові Отця Небесного сподобилися;

радуйтеся, бо від отця земного ви до Отця Небесного приєдналися.

Радуйтеся, бо велику любов до отця свого земного навіть до смерті своєї ви берегли;

радуйтеся, бо любов'ю небесною, як вогнем в чертог Отця Небесного приведені ви.

Радуйтеся, бо небесної втіхи більше ніж земної в псалмах Давидових ви шукали;

радуйтеся, бо всяку земну насолоду ви зневажали.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страсотерпці.

КОНДАК 9

Звістка про вбивство брата Бориса прийшла і самі вбивці від Святополка досягли тебе, Глібе святий, і напали на човен твій, ти ж, побачивши розбійників тих, здійняв руки свої і молився псалмами, як і Борис, цими спасительними словами Давида Псалмоспівця, які сказані були біля купелі святого хрещення: „Суди, Господи, тих, хто кривдить мене і побори тих, хто бореться зі мною, прийми зброю і щит і встань на допомогу мені; витягни меч і піди на допомогу мені, скажи душі моїй: Спасіння твоє є Я". Підчас тієї молитви ворог твій, взявши тебе за голову, всадив ніж в гортань, і як агня непорочного заклав на

смерть. Хай же пом'якшить жорстокі серця наші Господь і наставить посеред сіні смертної оспівувати, як і ті страсотерпці, пісню хваління: Аلیلія.

ІКОГ 9

Красномовство всяке суєтних мудреців віку цього окаянного не може осягнути і зрозуміти благочестивого страждання страсотерпців святих Бориса і Гліба, бо вони в юнацькі роки перемогли страх смертний, бо не належали до світу цього, а Бога возлюбили, Йому єдиному всіх себе віддали, смерть прийняли, хвалу воздаючи Господеві: цього суєтні люди осягнути не можуть, і ворогами Хреста Христового, Христа Бога хулять, зневажають і святих Його, бо не знають з Писання, що Бог посоромленим не буває. Ми ж, ублажаючи життя і смерть страсотерпців святих Бориса і Гліба, усердно їм співаємо:

Радуйтеся, ви бо юродивою мудрістю світу знехтували і горньої мудрості шукали;

радуйтеся, в скорботи земні ви не вникали і радість небесну знайшли.

Радуйтеся, Агнця ради Христа ви самі в подобі ангельській вбитими були;

радуйтеся, від мороку земного до небесного світла ви направилися.

Радуйтеся, горнього світу святі наслідники;

радуйтеся, долішнього світу, за словами апостола, мудрі подорожуючі.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страсотерпці.

КОНДАК 10

Спасінню душ наших послуживши, мученики святі, ви показали нам, як хвороби тіла Христа ради душу спасають і очищають від гріхів. Тому молимо вас, мученики Христові Борисе і Глібе, моліться за нас до Господа, спасіть душі наші посередництвом своїм, правдиві страсотерпці та істинного Євангелія Христового ревнителі, щоб молитвами вашими керовані, досягнули ми Небесного Царства і заспівати Господу, Переможцю смерті і пекла: Алилуя.

ІКОС 10

Світло чудес і зцілень засяяло від останків ваших, святі страсотерпці, які були положені у Вишгороді під спудом спочатку, а потім взяті з землі і внесені до храму, братом вашим Ярославом побудованого; через тривалий час князь Володимир Мономах будує кам'яний храм і вносить до нього ваші тіла, чудесами сяючі. Все це благоговійно споминаючи, з умиленністю взиваємо вам, святі:

Радуйтеся, вмістилища благодатних дарувань Духа Божественного, його ж храмами нерукотворними ваші тіла були;

радуйтеся, скарби благодаті, яка в тілах ваших перебуває і немічних лікує.

Радуйтеся, бо даром благодаті цієї отрока, що мав ногу скорчену, ви зцілення явленням своїм подали;

радуйтеся, бо сліпцеві прозріння дарували і кривому, який відсічену ногу свою до раки з мощами вашими приніс, ви на подив всіх, хто бачив, приростили.

Радуйтеся, бо жінку одну, яка не шанувала дня святителя Миколая ви усушенням руки врозумили і через слізне покаяння біля мощей ваших зцілили;

радуйтеся, бо тому ж святителю Миколаю уподібнившись, ви несправедливо засаджених до в'язниці князем Михаїлом мужів звільнили.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страсотерпці.

КОНДАК 11

Співи похвальні приносить вам, святі страсотерпці, земля ваша від днів представлення вашого страдального і до сьогодні, воздвигає храми імені вашому, шанує дні страждань ваших, величає ім'я ваше. Переяслав, древнє місто батька вашого Володимира, звершуючи щороку в пам'ять про вас хресні ходи на березі річки Альти, на якій святий Борис був вбитий, радується. Радіється і край Бориспільський, місто Бориса, згадуючи страсті ваші. Через це в радості духовній звиваємо: засяяла сьогодні преславна пам'ять ваша, страсотерпці Христові Романе і Давиде, закликаючи нас до похвали Христа Бога нашого, тому, прибігаючи до вас, зцілення дар приймаємо, ви ж, з сонмом ангельським стоячи перед Святою Тройцею, моліться, щоб спаслися і ми, що звиваємо з покаянним серцем Богові: Алилуя.

ІКОГ 11

Страшну страту прийнявши від правосудного Господа новий Каїн - Святополк, прозваний нащадками окаянний, після вбивства страсотерпців Бориса і Гліба і третього брата Святослава умертвив, після цього Ярослав зібрав військо і пішов на Святополка і переміг його на місці вбивства Бориса святого після тривалої молитви: "Кров братів моїх звиває від землі до тебе, Владико, Господи Боже мій, але молю Тебе Всеблагий Творче, Суддя Праведний,

відімести за кров праведних цих як кров Авеля на Каїна, наслав на нього трясіння так наслав трясіння і на цього окаянного Святополка, щоб не міг більше проливати крові братської і християнської" і сталося по молитві цій: стогнав і трясся як Каїн, біг Святополк через всю землю Ляшську, взиваючи: „Ось женуть нас, біжіть, біжіть", і в пустинях Ляхії і Чехії закінчив життя своє. Жахом одержимі, бачачи люту кончину окаянного взиваємо до вас мученики святі:

Радуйтеся, незлобно ви смерть прийняли, навчіть і нас смиренню, адже ми гордістю возносимось;

радуйтеся, через владолубство мучені, звільніть і нас від духа владолубства.

Радуйтеся, бо на спротив ви не встали братові, ворогові вашому, дайте і нам кріпості в несенні скорбот;

радуйтеся, бо не противилися ви люгій хитрості, низпосліть і нам дивний дар терпіння.

Радуйтеся, кріпості Божественної переповнені, укріпіть і нас на шляху спасіння;

радуйтеся, від суєтних спокус світу цього ви віддалилися, молитвами вашими і нас від вічного плачу врятуйте.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страстотерпці.

КОНДАК 12

Благодаттю, даною вам від Бога, щоб допомагати скорботним і озлобленим, допомогу ви дарували князеві Олександрю на річці Неві проти свеїв, побачивши бо вас при заході сонця воєвода Филип, як по річці пливли: „Гребці ж сиділи як темрявою окутані" і чули слова такі: „Брате Глібе, підемо швидше і допоможемо родичу нашому", і зранку Олександр перемиг ворогів і короля їх

уязвив мечем в лице. Також і Димитрію для перемоги над Мамаєм послали допомогу, наважуючись співати Богові, що благозволив бути цьому: Алилуя.

ІКОГ 12

Оспівуючи, святі страсотерпці Борисе і Глібе, ваші страждання, ублажаємо ваше дивне невимовне терпіння і шануючи святу пам'ять вашу, молимося вам: збережіть в мирі країну нашу, великим батьком вашим, святим Володимиром в Святому Хрещенні просвічену, укріпіть дух і руки православних, які борються з мороком неправди, даруйте повну перемогу істини і світла над темрявою невірства і безбожності і прийміть похвальні співи оці:

Радуйтеся, істинного Євангелія ревнителі, даруйте і нам правильне розуміння Євангелія;

радуйтеся, Закону Христового Богописані скрижалі, дайте і нам цього Закону розумне бачення.

Радуйтеся, ціломудрості хранителі з молодості, навчіть і нас стриманості плоті у віці цьому прелюбодійному і грішному;

радуйтеся, незлобності вчителі, покажіть і нам шлях незлобності до Царства Небесного.

Радуйтеся, бо вбивством тіла ви не переймалися, дайте і нам мужність в протистоянні тим, хто вбиває тіло, але душі не можуть погубити;

радуйтеся, ви правдиву віру до кінця зберегли, викрийте тих, хто від віри правдивої відпадає.

Радуйтеся, Борисе і Глібе, великі і славні страсотерпці.

КОНДАК 13

О, всехвальні страсотерпці Христові Борисе і Глібе, у святій купелі Хрещення Романом і Давидом наречені, погляньте з висоти небесної на нас грішних, скорботних і озлоблених, милості Божої і допомоги потребуючих, почуйте голос моління нашого, яка тепло до вас возноситься і від усяких напастей, бід і хвороб звільніть нас. В час же кінця життя нашого укріпіть ослаблений дух, щоб при відході нашому з брєнного цього тіла, там, у дивного Престолу Царя Слави, з ликами ангельськими співали ми: Аلیلїя.

(Цей кондак читається тричі, а потім ікос 1-й і кондак 1-й)

МОЛИТВА

О, двоїце священна, братія прекрасна, доблесні страсотерпці Борисе і Глібе, ви від юності Христу вірою, чистотою і правдою послужили, і кров'ю своєю, наче багрянлицею прикрасились і нині з Христом царюючи, не забудьте і нас, на землі суших, але, як теплі заступники, вашим сильним заступництвом перед Христом Богом, збережіть юних у святій вірі і чистоті неушкодженими від всякого навіювання невір'я і нечистоти, огородіть всіх нас від всякої скорботи, озлоблень і марної смерті, вкоротіть всяку ворожнечу і злобу, які визиваються дійством близьких і чужих. Молимо вас, христолюбиві страсотерпці, випросіть у Великодаровитого Владики всім нам відпущення гріхів наших, однострумство і здоров'я, позбавлення від нашестя іноплемянників, міжусобної

боротьби, язви і голоду. Обдаруйте своїм заступництвом всіх, хто шанує святу пам'ять вашу на віки віків. Амінь.